

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Onderzoekskader mbo 2017

Gegeven op:

- 10 november 2016
- 01 december 2016

Programma

1. Plenaire presentatie.
2. Uiteen in kleinere groepen: bespreken en vraag/antwoord.
3. Plenaire afsluiting.

Follow up

- Presentatie beschikbaar.
- In voorjaar themagerichte bijeenkomsten.
- FAQ's op website.

Een mooi kader!

- Een modern kader: uitgaan van de kracht van het bestuur en ruimte voor maatwerk.
- Meer geschikt voor de diversiteit in het mbo.
- Ontwikkeld door veel overleg met het veld.
- Duidelijkheid over deugdelijkheid maar ook evenwicht door de aandacht voor wat goed gaat.

Opbouw presentatie

A. Het onderzoekskader in het algemeen.

B. Het 4-jaarlijks onderzoek.

C. Het waarderingskader.

D. De rapportage.

E. Wat betekent dit voor u?

Het onderzoekskader in het algemeen.

Onderzoekskader 2017

- ✓ Per 1 augustus 2017 officieel geldend.
- ✓ Wordt in voorjaar 2017 al toegepast:
  - onderzoekskader bij 7 instellingen met 4-jaarlijks onderzoek.
  - waarderingskader bij onderzoek van steekproef van opleidingen bij 15 instellingen.
  - bij de 15 instellingen gebruiken we niet alleen het waarderingskader maar ook delen van het onderzoekskader, zoals de normering en de teampresentatie.
- ✓ Aparte kaders voor VAVO, Educatie, SBB, Caribisch NL.

Hoofddoelen

Beter onderwijs

- ✓ Bevorderen dat besturen en scholen *zelf* hun kwaliteit op orde krijgen en verbeteren.
- ✓ Waarborgen van de basiskwaliteit: daar waar kwaliteit niet op orde is -> ingrijpen.
- ✓ Bevorderen dat de gemiddelde kwaliteit van het onderwijs omhoog gaat (van voldoende -> goed).

Nevendoel: ophalen informatie voor stelseltoezicht.

Hoofdlijnen nieuw onderzoekskader

A. Waarborg basiskwaliteit

B. Stimuleren tot beter

C. Eenduidig toezicht en op maat

D. Aansluiten bij verantwoordelijkheid bestuur

A. Waarborg basiskwaliteit

Voldoen aan deugdelijkheidseisen:

- Onderwijskwaliteit.
- Kwaliteitszorg.
- Financieel beheer.

Jaar				
1	4-JO			
2	Prestatieanalyse	Evt. bestuursgesprek	Evt. onderzoek	
3	Prestatieanalyse	Evt. bestuursgesprek	Evt. onderzoek	
4	Prestatieanalyse	Evt. bestuursgesprek	Evt. onderzoek	

B. Stimuleren tot beter

- ✓ Waarderen van eigen aspecten van kwaliteit.
- ✓ Ruimte in gesprekken voor eigen visie en ambities.
- ✓ Expliciete aandacht voor kwaliteitscultuur.
- ✓ Feedbackgesprekken.
- ✓ Ook in rapportage: meer evenwichtig beeld.

C. Eenduidig toezicht en op maat

Eenduidig

- ✓ Grotendeels gemeenschappelijk onderzoekskader voor alle sectoren.
- ✓ Instellingen met meer sectoren krijgen eenduidig toezicht.

Op maat

- ✓ Aansluiten op verantwoording onderwijskwaliteit.
- ✓ Aansluiten op inrichting onderwijs door instelling.
- ✓ Onderzoeksplan met diversiteit in onderzoeken.

D. Aansluiten bij verantwoordelijkheid bestuur

Minder toezicht waar het kan, meer waar het moet!

4-jaarlijks onderzoek

Onderwijskwaliteit goed in beeld?

Is er zicht op kwaliteit en worden zo nodig verbeteringen doorgevoerd?

Zijn financiën op orde?

Oordelen en waarderen

Goed

Waardering
eigen ambities

Voldoende

Onvoldoende

Oordeel
basiskwaliteit

Alles op
basis van
de WEB
(Bisschop)

Opbouw presentatie

A. Het onderzoekskader in het algemeen.

B. Het 4-jarlijks onderzoek.

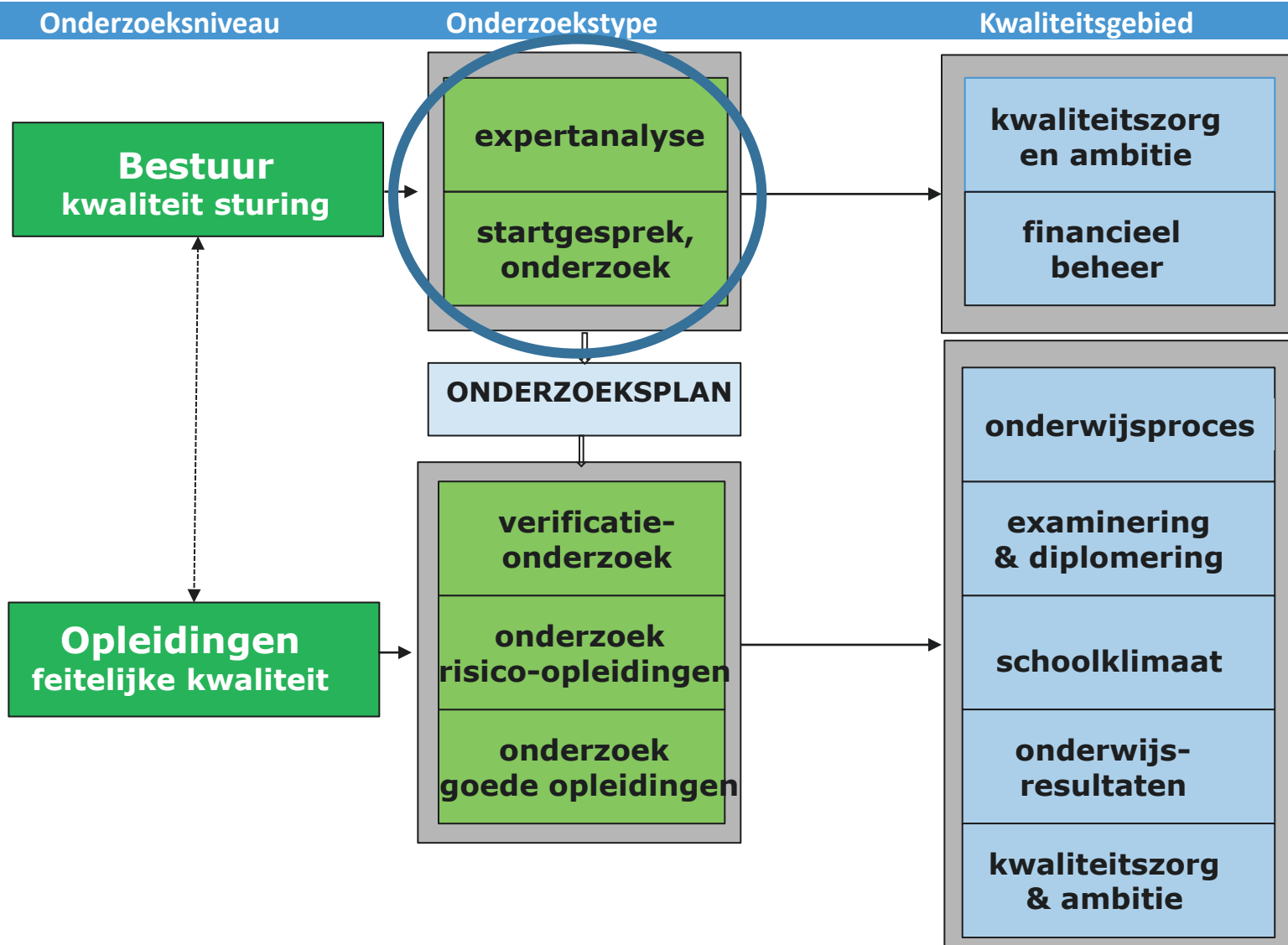
C. Het waarderingskader.

D. De rapportage.

E. Wat betekent dit voor u?

Werkwijze 4-jaarlijks onderzoek

Stap 1: start onderzoek

Expertanalyse:

- interne actie.
- op basis van aanwezige informatie.
- alleen enkele strategische documenten op te vragen.

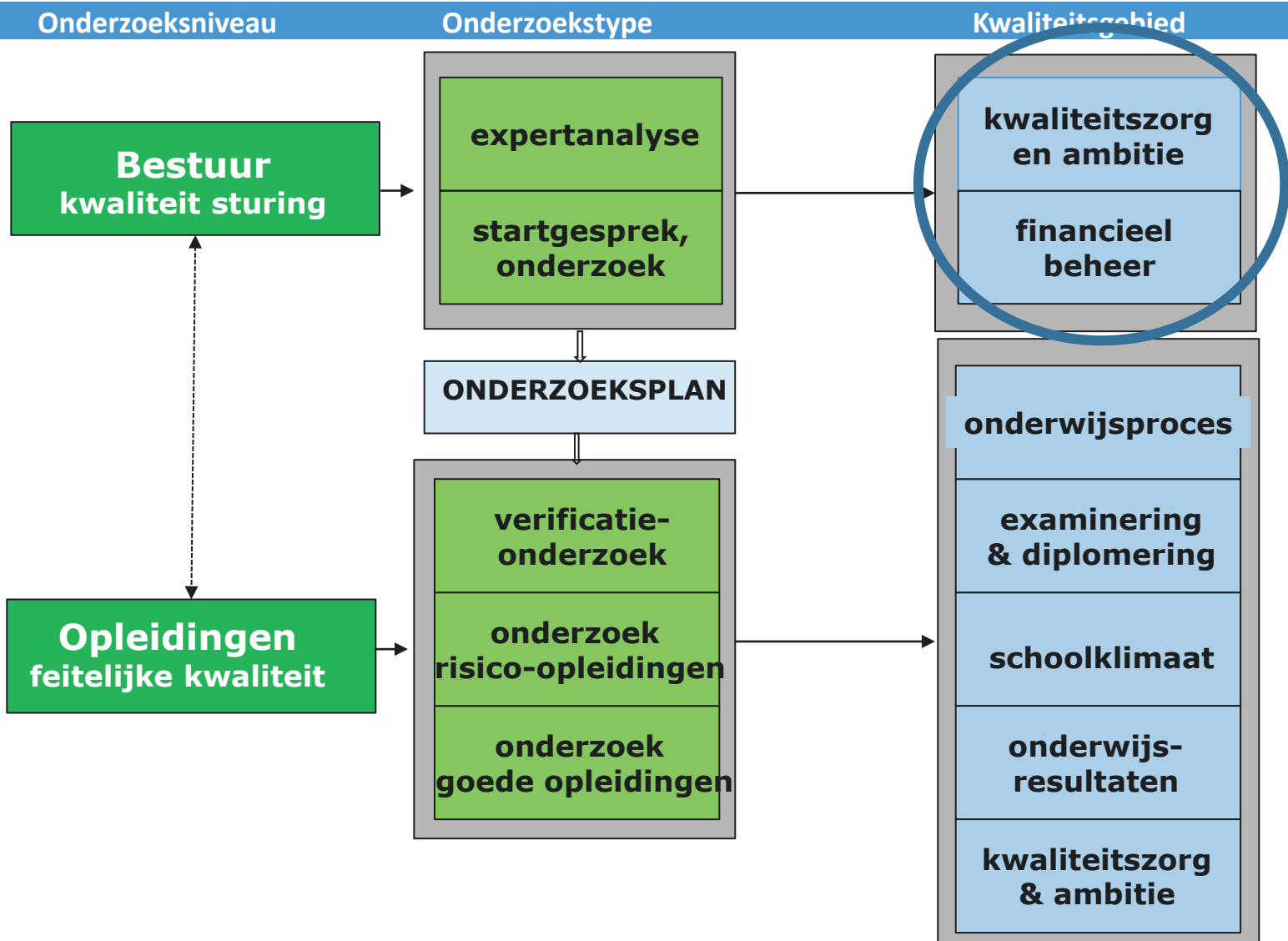
Startonderzoek:

- gesprek(ken) met instelling over verantwoording, risico's en mogelijk onderzoek naar goede opleidingen en over belangrijke beleidsthema's.
- geeft een rijk beeld over de instelling geven zodat er een evenwichtig onderzoeksplan gemaakt kan worden dat past bij de instelling.
- is start onderzoek naar kwaliteitszorg en financieel beheer.

Werkwijze 4-jaarlijks onderzoek

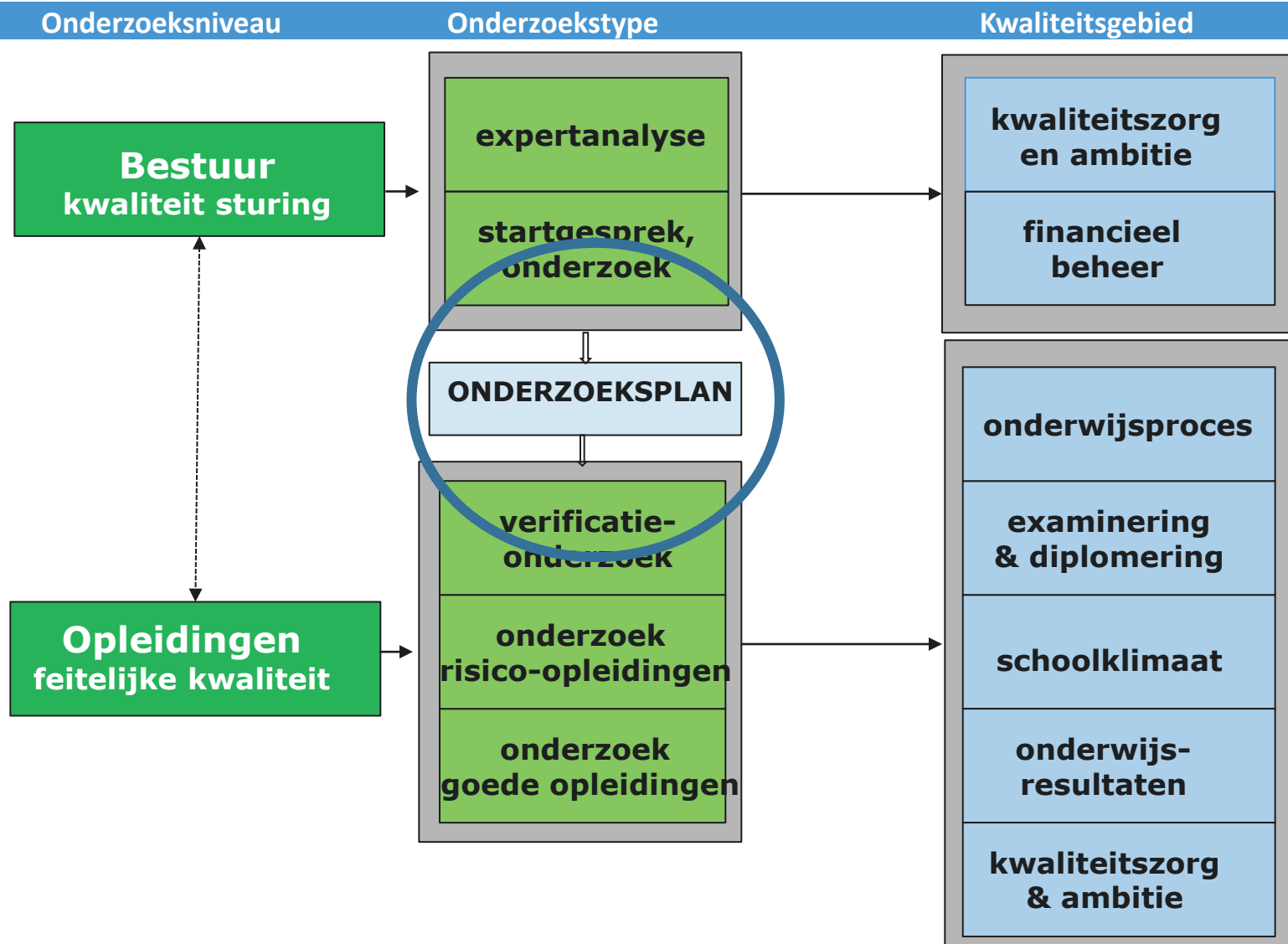
Onderzoek bestuursniveau

- Onderzoek naar kwaliteitszorg: is het bestuur op de hoogte van de kwaliteit van het onderwijs en worden verbetermaatregelen genomen waar nodig?
- Onderzoek naar financiële risico's.

Werkwijze 4-jaarlijks onderzoek

Stap 2: opstellen onderzoeksplan

- Volledige omschrijving van het onderzoek dat we gaan uitvoeren.
- Welke verificatieonderzoeken, onderzoeken naar risicoopleidingen en onderzoeken naar goede opleidingen?

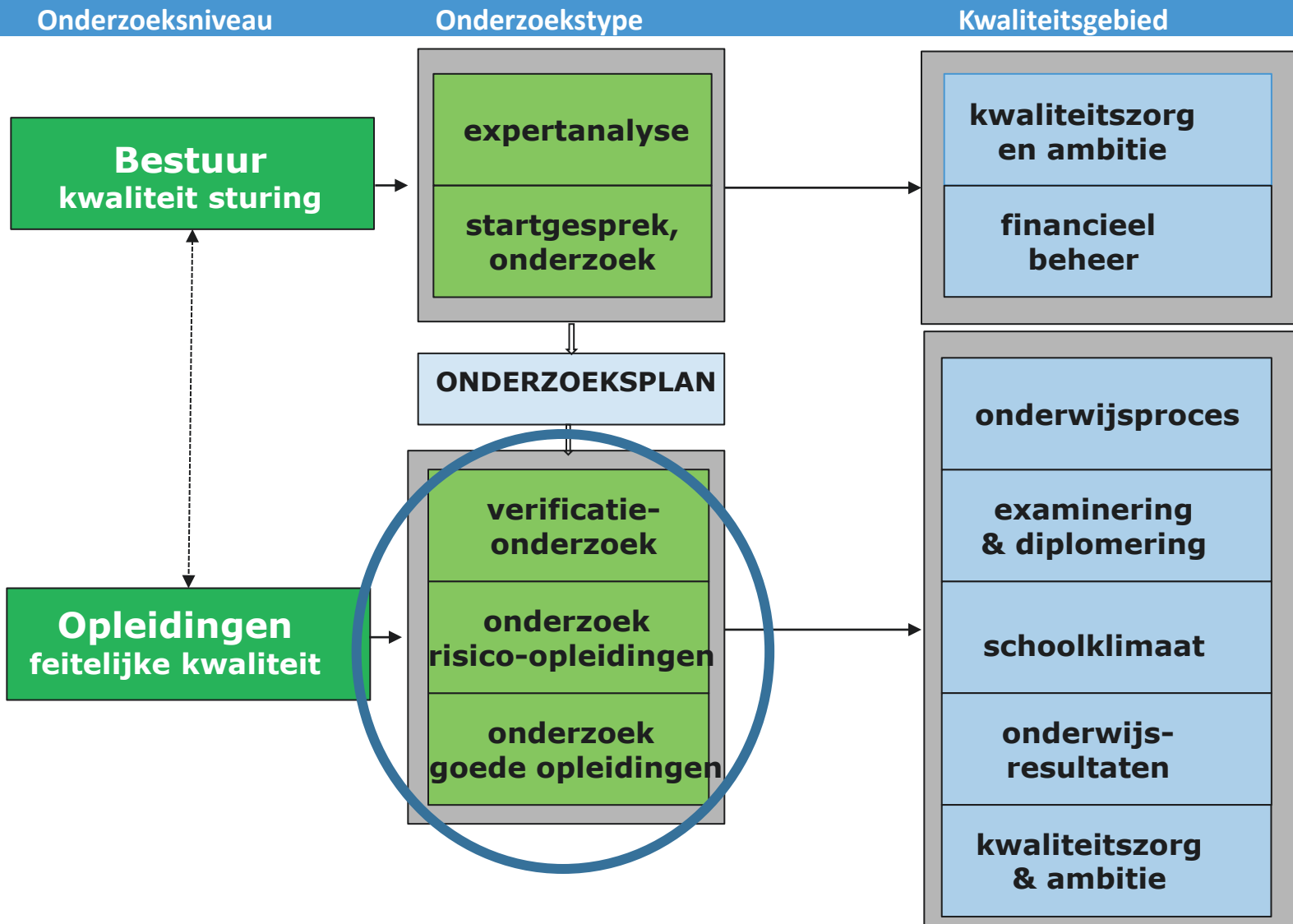
ONDERZOEKSPLAN

- Bij welke opleidingen, welke standaarden?
- Indien nodig: onderzoek naar financieel beheer.
- Wordt besproken met bestuur.

Maatwerk!

Werkwijze 4-jaarlijks onderzoek

Opleidingsonderzoeken

- Onderzoeken bij opleidingen starten enkele weken na vaststellen onderzoeksplan.
- Beginnen indien gewenst met teampresentatie: visie, ambities, doelen, beoogde/behaalde resultaten.

Principe: we starten de dialoog vanuit de instelling!

Alle onderzoeken dragen ook bij aan de verificatie.

Verificatieonderzoeken

- Beoordeling van 1 of meer beredeneerde standaarden bij meerdere opleidingen in de instelling.

Doelen:

- Bepaalt mede of kwaliteitsgebied kwaliteitszorg en ambitie voldoende is.
- Verstrekken van informatie over de feitelijke onderwijskwaliteit van de onderzochte opleidingen.

Onderzoeken risico-opleidingen

- Mogelijk onvoldoende kwaliteit.
- Beoordeling van opleiding als geheel.
- In ieder geval worden de standaarden onderzocht om dat te kunnen beoordelen.

In ieder geval:

- Alle standaarden onderwijsproces,
  - Veiligheid,
  - Studiesucces
- Alle standaarden examinering

Onderzoeken goede opleidingen

- Volgens bestuur goede opleidingen.
- Hele waarderingskader: oordelend en waarderend.
- Uitgangspunt is een beschikbare (eigen) audit of zelfevaluatie.

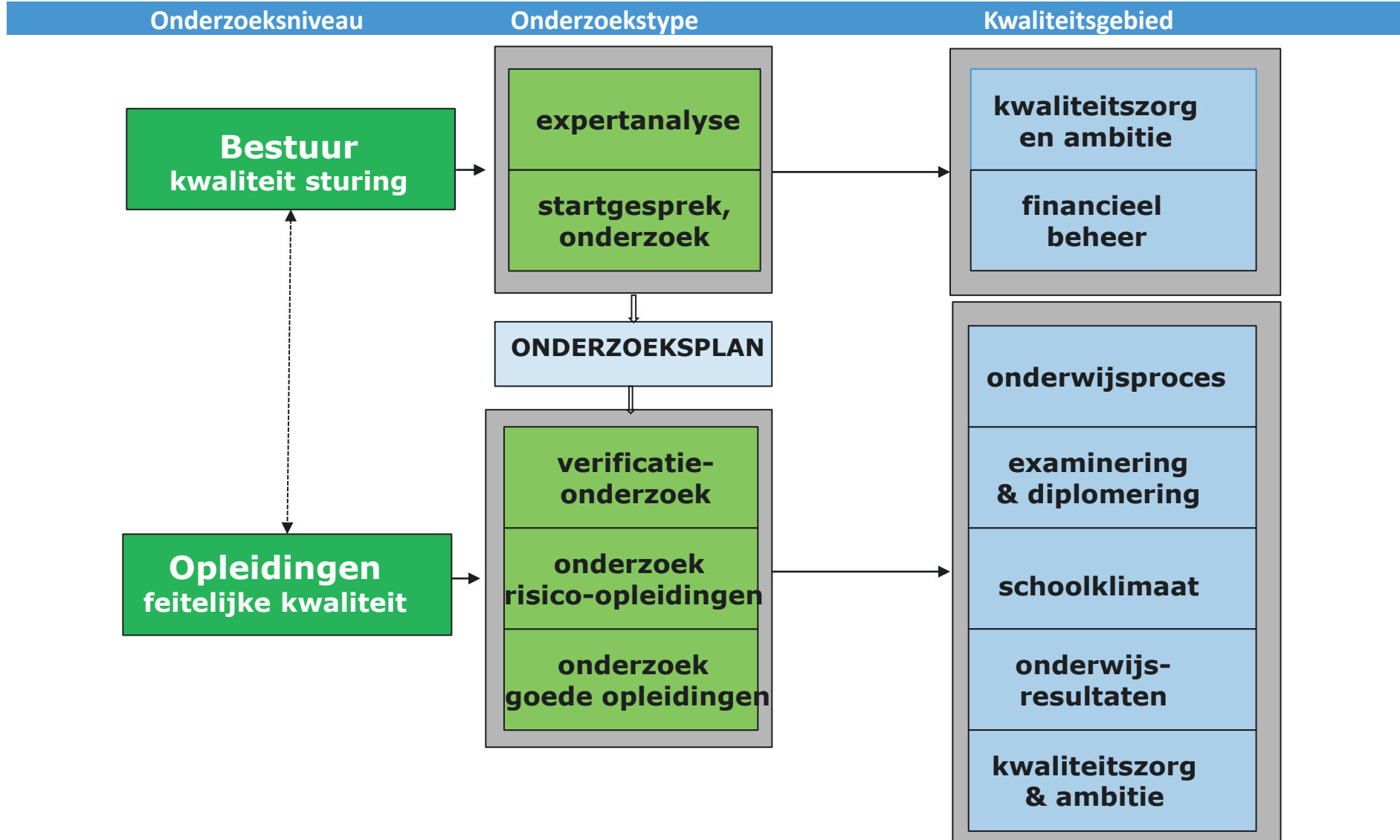

Onderzoeken bij opleidingen

- Onderzoeken bij opleidingen starten enkele weken na vaststellen onderzoeksplan.
- Beginnen met teampresentatie: visie, ambities, doelen, beoogde/behaalde resultaten.

Werkwijze 4-jaarlijks onderzoek

Multisectorale instellingen

- Instellingen met mbo en vo krijgen één 4-jarlijks onderzoek.
- Alle soorten onderzoeken voor zowel vo als mbo.
- Wel met specifieke waarderingskaders.
- Alle onderzoeken en gesprekken dragen bij aan het oordeel kwaliteitszorg op bestuursniveau.

Opbouw presentatie

- A. Het onderzoekskader in het algemeen.
- B. Het 4-jaarlijks onderzoek.
- C. Het waarderingskader.**
- D. De rapportage.
- E. Wat betekent dit voor u?

KWALITEITSGEBIEDEN EN STANDAARDEN MBO

OP. ONDERWIJSPROCES

OP1 Onderwijsprogramma

OP2 Ontwikkeling en begeleiding

OP3 Didactisch handelen

OP7 Beroepspraktijkvorming

ED. EXAMINERING EN DIPLOMERING

ED1 Kwaliteitsborging examinering en diplomering

ED2 Exameninstrumentarium

ED3 Afname en beoordeling

SK. SCHOOLKLIMAAT

SK1 Veiligheid

SK2 Leerklimaat

OR. ONDERWIJSRESULTATEN

OR1 Studiesucces

OR3 Vervolgsucces

KA. KWALITEITZORG EN AMBITIE

KA1 Kwaliteitszorg

KA2 Kwaliteitscultuur

KA3 Verantwoording en dialoog

FB. FINANCIËEL BEHEER

FB1 Continuïteit

FB2 Doelmatigheid

FB3 Rechtmatigheid

Opbouw standaarden

ED1. Kwaliteitsborging examinering en diplomering⁹

De examencommissie borgt deugdelijke examinering en diplomering.

Basiskwaliteit

De examencommissie stelt op objectieve en deskundige wijze vast of een student voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van een diploma, een certificaat of een instellingsverklaring. De examencommissie bewaakt, monitort en analyseert de kwaliteit van de exameninstrumenten, van de afname en beoordeling en van de diplomering en ziet in voorkomende gevallen toe op de realisatie van verbetermaatregelen. De examencommissie borgt in alle fases van de examinering de deskundigheid van de betrokken personen. Het beroepenveld is bij de examinering betrokken. De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op over de examenkwaliteit per opleiding aan de hand van de examenstandaarden.

Eigen aspecten van kwaliteit

Is er aanvullend beleid op de kwaliteit van de examencommissie en (hoe) wordt dit gerealiseerd?

Toelichting wettelijke eisen

De instelling dient te zorgen voor een goede organisatie en kwaliteit van de examinering (art. 7.4.8, eerste lid). Op grond van artikel 7.4.4 zijn standaarden voor de examenkwaliteit neergelegd in de [Regeling standaarden examenkwaliteit mbo 2017]. De drie standaarden op het gebied van examinering en diplomering en de bijbehorende normering in dit waarderingskader komen overeen met de standaarden en de normering in deze regeling.

Onderwijsresultaten

Onderzoeken voorjaar 2016

- Start met drie normerende indicatoren en voorlopige (nieuwe) normen.
- Bij mogelijk onvoldoende terug naar huidige indicatoren en normen.

Opbouw presentatie

- A. Het onderzoekskader in het algemeen.
- B. Het 4-jaarlijks onderzoek.
- C. Het waarderingskader.
- D. De rapportage.**
- E. Wat betekent dit voor u?

Oordelen bestuursniveau

2. Bestuur

Kwaliteitszorg en financieel beheer van het bestuur

In dit hoofdstuk geven we de resultaten weer op bestuursniveau: de oordelen op de standaarden in de gebieden Kwaliteitszorg en ambitie en Financieel beheer.

De resultaten uit het gehele onderzoek, dus ook het onderzoek op de scholen, zijn hierin verwerkt voor zover deze de oordelen onderbouwen en/of illustreren. Dat geldt vooral voor het verificatie-onderzoek. De resultaten daarvan zijn samengevat in figuur 2 dat laat zien in hoeverre onze oordelen overeenkomen met het beeld dat het bestuur zelf heeft van de gerealiseerde kwaliteit op de scholen.

In onderstaande figuur zijn de oordelen samengevat².

Figuur 1: oordelen op bestuursniveau voor de gebieden Kwaliteitszorg en ambitie en Financieel beheer

Conclusie

Het bestuur zorgt voor onderwijs van voldoende kwaliteit, stuurt waar nodig op verbeteringen en zorgt voor deugdelijk financieel beheer.

Het bestuur heeft voldoende zicht op de organisatie en de onderwijskwaliteit en ziet erop toe dat verbeteringen worden doorgevoerd en afspraken worden nagekomen. Op bestuurlijk niveau is waarneembaar een kwaliteitscultuur aanwezig. Doelen en (gewenste) verbeteringen worden gedefinieerd op basis van een gedegen analyse van relevante gegevens. Juist hier is er echter ook ruimte voor verbetering: in de vertaling van het beleid en in de uitwerking van verbetermaatregelen zijn de einddoelen helder en

2. In de eerste ronde van vierjaarlijkse onderzoeken wordt op bestuursniveau nog geen oordeel gegeven op het niveau van het kwaliteitsgebied: kwaliteitszorg en ambitie.

nde figuur zijn de oordelen samengevat².

Figuur 1: oordelen op bestuursniveau voor de gebieden Kwaliteitszorg en ambitie en Financieel beheer

derwijs van voldoende kwaliteit

Oordeel en verificatie

ook wanneer verbetering moet zijn gerealiseerd. Maar de weg er naar toe is niet altijd concreet uitgewerkt en onduidelijk is welke financiële middelen eraan zijn gekoppeld. Daardoor is het risico groot is dat de doelen uiteindelijk toch niet worden behaald. We constateren op bijna alle scholen dat om die reden doelen zijn bijgesteld.

De financiële positie van Stichting de Regenboog is in orde; we zien geen verhoogde risico's voor de financiële continuïteit. Het bestuur voldoet aan alle onderzochte deugdelijkheidseisen op dit kwaliteitsgebied.

2.1 Kwaliteitszorg en ambitie

Kwaliteitszorg en ambitie	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		•	•
KA2 Kwaliteitscultuur		•	
KA3 Verantwoording en dialoog		•	

Het bestuur is ambitieus en heeft zijn ambities vertaald in een heldere beleidsvisie. Deze is uitgewerkt in herkenbare en passende speerpunten zowel op het niveau van het bestuur als op het niveau van de scholen. Het bestuur gebruikt een beleidsmonitor als instrument om op basis van relevante indicatoren en benchmarks conclusies te trekken over de onderwijskwaliteit. Gekeken wordt dan niet alleen naar de jaarlijkse resultaten, maar ook naar de trend in de resultaten op de verschillende scholen.

Op bestuurs-, en op schoolniveau is een kwaliteitszorgsysteem ingericht. Deze is duidelijk voor de medewerkers en omvat alle belangrijke onderdelen om de onderwijskwaliteit te kunnen bewaken en risico's tijdig te signaleren. Doelstellingen die daarnaast worden geformuleerd en die periodiek kunnen wijzigen zijn er ook in opgenomen. Het gaat dan bijvoorbeeld om doelen die worden gesteld op basis van een strategische (meerjarig) beleidsplan of die specifiek voor één school relevant zijn. Op

2.1 Kwaliteitszorg en ambitie

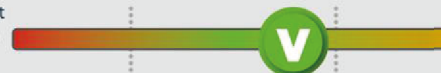
Kwaliteitszorg en ambitie	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		•	•
KA2 Kwaliteitscultuur		•	
KA3 Verantwoording en dialoog		•	

Het beeld komt niet overeen

Het beeld komt helemaal overeen

Het beleid werkt niet door tot op de werkvloer

Het beleid werkt door tot op de werkvloer

ambitieuze en heeft zijn ambities vertaald in een

Resultaten verificatie-onderzoek

schoolniveau worden deze voor een deel bepaald op basis van een sterke/zwakte-analyse die samen met docenten en de medezeggenschapsraad wordt opgesteld. Elke school heeft de resultaten daarvan en de doelen en ambities uitgewerkt in het schoolplan. Het schoolplan voldoet op alle scholen aan de daaraan gestelde eisen.

Het systeem bestaat daarmee feitelijk uit twee delen. Het eerste is voor alle scholen gelijk en is gericht op het bewaken van de basiskwaliteit. Het tweede kan per school verschillen en is gericht op (het behalen van) doelen, ambities en de implementatie van het beleid van het bestuur op de scholen. Wat betreft dit tweede deel zien we wel verschillen tussen scholen, bijvoorbeeld in de mate waarin deze doelstellingen zijn vertaald naar de (les)praktijk. Het bestuur heeft deze verschillen goed in beeld en houdt daar in zijn sturing rekening mee zonder concessies te doen aan de kwaliteit die moet worden behaald, en het moment waarop dat gerealiseerd moet zijn.

2.2. Resultaten verificatie-onderzoek

We zijn in de eerste plaats nagegaan of het bestuur voldoende en juiste informatie heeft over de kwaliteit van het onderwijs bij de scholen. Aan de hand van enkele standaarden hebben we dat onderzocht. In de volgende tabel is het resultaat daarvan weergegeven.

	Rood	Paars	Groen
OP1 Aanbod	✓	✓	✓
OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding	*	✓	✓
OP3 Didactisch handelen	*	*	*
SK2 Pedagogisch Klimaat	✓	*	✓
KA1 Kwaliteitszorg	✓	✓	✓

Figuur 2: resultaten verificatieonderzoek
De tekens geven aan of het oordeel/de waardering wel (✓) of niet (*) overeenkomt met het beeld dat het bestuur er zelf van heeft.

Het bestuur heeft voldoende zicht op de gerealiseerde kwaliteit bij de drie scholen. De bestaande verschillen in kwaliteit tussen de scholen kan het bestuur verklaren en vertalen in beleid dat voor de verschillende scholen nodig is. Zo heeft het bestuur op school Rood extra ondersteuning ingezet om de school te stimuleren de gegevens uit de beleidsmonitor van het bestuur beter te benutten.

De kwaliteit van het didactisch handelen schat het bestuur hoger in dan het door ons is beoordeeld: het bestuur waardeert het als

2.2. Resultaten verificatie-onderzoek

We zijn in de eerste plaats nagegaan of het bestuur voldoende en juiste informatie heeft over de kwaliteit van het onderwijs bij de scholen. Aan de hand van enkele standaarden hebben we dat onderzocht. In de volgende tabel is het resultaat daarvan weergegeven.

	Rood	Paars	Groen
OP1 Aanbod	✓	✓	✓
OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding	*	✓	✓
OP3 Didactisch handelen	*	*	*
SK2 Pedagogisch Klimaat	✓	*	✓
KA1 Kwaliteitszorg	✓	✓	✓

Figuur 2: resultaten verificatieonderzoek

De tekens geven aan of het oordeel/de waardering wel (✓) of niet (*) overeenkomt met het beeld dat het bestuur er zelf van heeft.

Het bestuur heeft voldoende zicht op de gerealiseerde kwaliteit bij de drie scholen. De bestaande verschillen in kwaliteit tussen de scholen kan het bestuur verklaren en vertalen in beleid dat voor de verschillende scholen nodig is. Zo heeft het bestuur op school Rood extra ondersteuning ingezet om de school te stimuleren de gegevens uit de beleidsmonitor van het bestuur beter te benutten.

Betekenis van oordelen

Verificatieonderzoek

- Oordeel (V/O) op een standaard bij een opleiding kan zowel positief als negatief effect op oordeel kwaliteitszorg hebben.

Risico-opleiding en goede opleiding

- Oordeel (V/O) over opleiding kan zowel positief als negatief effect op oordeel kwaliteitszorg hebben. Geldt ook voor oordelen op eigen ambities die we aantreffen.

Resultaten opleidingsonderzoek

5. Onderzoek op verzoek goede school: School Blauw

In dit hoofdstuk leest u onze bevindingen van het onderzoek op School Blauw. Het bestuur heeft deze school voorgedragen voor een onderzoek op verzoek naar een goede school. De resultaten op deze school zijn al jaren stabiel hoog. Verder is de basis (kwaliteit) volgens het bestuur sterk geborgd in deze school wat ruimte geeft voor het realiseren van ambities. Vooraf heeft het bestuur een zelfevaluatie opgesteld aan de hand van het waarderingskader van de inspectie.

voorbeeld

Conclusie
School Blauw is een school met bovengemiddelde, goede resultaten. Het onderwijsproces is van goede kwaliteit. In de school heerst een veilig leerklimaat. De school kent een gevarieerd aanbod naast de reguliere vakken, om leerlingen te stimuleren zich optimaal te ontwikkelen. De ambitie op de school ligt hoog, er wordt veel van de leerlingen gevraagd.

Het bestuur heeft een zelfevaluatie opgesteld. Hij heeft een goed beeld van de kwaliteit van de school en geeft ook blijk van een kritische en ambitieuze instelling ten opzichte van de school. We zijn het eens met het bestuur dat deze school de waardering goed verdient.

INSPECTIE VAN HET ONDERWIJS – KWALITEITSONDERZOEK STICHTING DE REGENBOOG

5.1 Onderwijsproces: een proces dat ondersteunt en uitdaagt

Onderwijsproces	G		
	O	V	G
OP1 Aanbod			⌘
OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding			⌘
OP3 Didactisch handelen		•	
OP4 (Extra) ondersteuning		•	
OP5 Onderwijstijd			⌘
OP6 Samenwerking		•	
OP8 Toetsing en afsluiting		•	

School Blauw biedt een breed en op de kerndoelen gebaseerd aanbod dat ook de referentieniveaus taal en rekenen omvat. Het aanbod is dekkend voor de examenprogramma's en biedt daarnaast nog de mogelijkheid tot het behalen van certificaten voor extra activiteiten. Het aanbod is gericht op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie en op de kennis van verschillende achtergronden en culturen. Het aanbod draagt bij aan de ontwikkeling van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat, zoals blijkt uit diverse vakken die op de school worden aangeboden. Het aanbod beoogt leerlingen te stimuleren het beste uit zichzelf te halen, hun eigen capaciteiten optimaal te benutten en hun interesses te onderzoeken en te ontplooiën.

5.3 Onderwijsresultaten: leerlingen halen goede resultaten

Onderwijsresultaten	G			
	O	K	V	G
OR1 Resultaten				⌘
OR2 Sociale en maatschappelijke competenties			•	
OR3 Vervolgsucces			•	

Resultaten van het havo en vwo liggen boven de norm. Wij... resultaten die de school gemiddel...

Opbouw presentatie

- A. Het onderzoekskader in het algemeen.
- B. Het 4-jaarlijks onderzoek.
- C. Het waarderingskader.
- D. De rapportage.
- E. Wat betekent dit voor u?**

Wat betekent dit voor u?

- 4-jaarscyclus in plaats van 3-jaarscyclus.
- Onderscheid beoordelen van deugdelijkheid en waardering van eigen ambities.
- Geen vooraf geplande steekproef van opleidingen.

Wat betekent dit voor u?

Instelling als uitgangspunt

- We sluiten aan bij organisatie en eigen kwaliteitszorgsysteem van de instelling.
- Hoe kunt laten zien (en uiteindelijk) aantonen dat u aan de basiskwaliteit voldoet?
- Welke belangrijke beleidslijnen zien wij terug in uw instelling en hoe stuurt u daarop?
- Heeft u ook een expertanalyse?

Wat betekent dit voor u?

Maatwerk

- Onderzoeksplan: is op maat, niet vergelijkbaar met collega-instelling. Moet wel uitlegbaar zijn.
- Informatie grotendeels verstrekken pas na startonderzoek en na vaststellen onderzoeksplan. Nooit speciaal voor de inspectie.
- Na onderzoeksplan snel tot onderzoek over, teams uit zichzelf al voorbereid laten zijn.

Uitgangspunt: het moet niet afhankelijk van de inspectie zijn wat de kwaliteit is en hoe u dat aan studenten of ons kunt laten zien!

En hoe verder?

- Gesprek gehad met vertegenwoordigers van diverse instellingen: wat heeft u nodig?
- FAQ's op website.
<http://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/middelbaar-beroepsonderwijs>
- Andere informatie en hulpmiddelen op website.
- Themabijeenkomsten in 2017: i.e.g. kwaliteitszorg en ambitie, schoolklimaat en onderwijsresultaten.
- Maar ook bijvoorbeeld MBO-city.
- Februari/maart: bekendmaking eerste twee jaren.